

PUHEENVUORO:

JANNE SIMELIUS

Kun yritys päättää investoinneistaan, on niiden täytettävä kolme kriteeriä:

- 1) Niiden on sovittava valittuun toimintastrategiaan tavoitteen saavuttamiseksi.
- 2) Niiden on oltava kannattavia.
- 3) Niiden toteuttamiseen on oltava riittävästi resursseja.

Kansantalouden kannalta investointien on myös täytettävä nämä kolme kriteeriä. Kansantaloudelliset tavoitteet ja siten strategiat saattavat poiketa yrityksen tavoitteista, kannattavuuskäsite on ajateltava toisesta näkökulmasta ja samoin esim. rahoitusresurssit.

Investoinnit jakautuvat strategisiin (esim. uus-tuotealueet, merkittävä kasvu) ja operatiivisiin. Operatiiviset edelleen ovat luonteeltaan puhtaasti ylläpitoinvestointeja tai kannattavia, toimintaa tehostavia ja/tai kasvua aikaansaavia. Tuottamattomien investointien osuus ei saisi nousta normaalisti yli 25 %:iin operatiivisista kokonaisinvestoinneista, jotta olisi mahdollista saavuttaa riittävä keskimääräinen tuotto kaikille investoinneille. Operatiivisia investointeja voisi kansantaloudessa ajatella edustavan investoinnit palveluihin, joista suurin osa on tuottamattomia kansantalouden kannalta — vaikkakin useimmat välttämättömiä. Kun tämän sektorin investointien määrä on lisääntynyt voimakkaasti, on tuottovaatimus muiden investointien osalta kasvanut vastaavasti, jos kansantaloudellinen »pääoman tuotto» halutaan pitää riittävänä.

Suomessahan metsäteollisuus on investoinut varsin paljon millä tahansa mittapuulla mitattuna.

Jotta yrityksen investointiohjelmaan liittyvä riski kunakin ajankohtana olisi kohtuullinen, on sen kokonaistakaisinmaksuajan oltava lyhyempi kuin perustuotantokoneiston elinikä. Sen lisäksi olisi tuotto pääomalle laskettuna kumulatiivisesti koko investoinnille, ylitettävä vaihtoehdoisen sijoituskohteen antama tuotto esim. pankkikorko lisättyinä alasta riippuvalla riskielementillä (5—10 %). Tavallisesti siten n. 20 %:n tuotto sijoitetulle pääomalle on hyvä taso jatkuvassa liiketoiminnassa.

Suomen metsäteollisuuden tuotto sijoitetulle pääomalle on ollut 80-luvulla keskimäärin 10 %, vuosikymmenen alkupuolella jopa alle tämän.

Tuotoltaan parempia vaihtoehtoisia sijoituskohteita olisi varmasti löytynyt. Tämä on tietenkin akateeminen kysymys, siinä mielessä, että näiden pääomien sijoittaminen muihin kansantalouden osiin

ei olisi edes sijoitetun pääoman määrän huomioonottaen ollut mahdollista muuhun kuin kotimaista raaka-ainetta käyttävään vientiteollisuuteen vaihtotaseen siitä merkittävästi kärsimättä.

Miten sitten on ylipäänsä mahdollista, että Suomen kansantalous on kestänyt metsäteollisuuden erittäin suuret investoinnit, kun metsäteollisuuden keskimääräinen pääoman tuottoaste on n. 10 %, vieraan pääoman korko on keskimäärin n. 13—15 % ja oman pääoman osuus metsäteollisuudessa on keskimäärin n. 25 %?

Tämähän on epäyhtälö, jonka pitäisi johtaa väistämättä liiketaloudelliseen umpikujaan ja pankkimaailman suuriin ongelmiin. Ainoa järkevä selitys on, että kansantaloudelliselta kannalta ei ole syytä tarkastella tuottoa koko sijoitetulle pääomalle, vaan sen ulkomaiselle osuudelle. Koska Suomen metsäteollisuuden investoinneista ylivoimainen valtaosa perustuu kotimaiseen työhön ja raaka-aineeseen (esim. paperikoneet, rakennukset jne.), on tuotto tuontipääomalle ollut kuitenkin riittävä kansantalouden kannalta.

Edellämainittu epäyhtälö aiheuttaa luonnollisesti vääjäämättä kansantalouden taseen sisällä yritysten välisiä järjestelytarpeita, jotta muiden syiden, esim. kilpailukyyn lisäksi koronmaksukyky vieraalle pääomalle säilyisi.

Kun kansantalouden »sisäiset järjestelyvarat» on käytetty, on tuoton pääomalle vähitellen nouseva pankkikoron tasolle ja yli sen tai korkotasoa on laskettava. Muutoin seurauksena on epäterve kotimaisen pääoman siirtyminen ulkomaille.

Niin kauan kuin ulkomainen investointi toimii vahvistavana osana liiketaloudellista järjestelmää, jonka olennaisena osana on kotimainen yksikkö, on se kansantalouden kannalta järkevää. Muut syyt ovat yleiseltä kannalta kansantaloudelle epäterveitä tai ainakin epäilyttäviä, vaikka yksityistaloudelliset syyt niihin pakottaisivatkin. Euroopan integraatio ei ole riittävä syy investoida ulkomaille.

Yhteenvedona voidaan todeta, että on pieni ihme, että huolimatta siitä, että Suomen metsäteollisuus on noudattanut varsin riskipitoista investointipolitiikkaa, tämän hetkinen tilanne on niinkin hyvä kuin se on. Tämä voi kuitenkin jatkua vain, jos sen pääoman tuotto alkaa vähitellen nousta ja Suomen teollisuuden rakenne säilyy riittävän monipuolisena ulkomaisen tuonnin minimoimiseksi. Tapauksia »Merteollisuus» ei enää tarvita.